

การเขียนตำรา-หนังสือ

รศ.ดร.ทิวต์ถ์ มณีโชติ

ประเภทผลงานทางวิชาการ

1. วิจัย
2. งานลักษณะอื่นงาน
3. รับผิดชอบ
4. ตำรา หนังสือ บทความวิชาการ

นิตยสารตำรา

งานวิชาการที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนทั้งวิชาหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิชา ซึ่งเกิดจากการนำข้อค้นพบจากทฤษฎี จากงานวิจัยของผู้ขอ หรือความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าศึกษา มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวบรวมและเรียบเรียง โดยมีโน้ตศน์ที่ผู้เขียนกำหนดให้เป็นแกนกลาง ซึ่งสัมพันธ์กับมโนทัศน์ย่อยอื่นอย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ ตามหลักการเขียนที่ดี ใช้ภาษาที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการ และให้ความรู้ใหม่ อันเป็นความรู้สำคัญที่มีผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อวงการวิชาการนั้น ๆ

นียมตำร่า (ต่อ)

เนื้อหาสาระของตำร่าต้องมีความ

ทันสมัยเมื่อพิจารณาถึงวันที่ผู้ขอยื่นเสนอ

ขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ทั้งนี้

ผู้ขอกำหนดตำแหน่ง จะต้องระบุวิชาที่

เกี่ยวข้องในหลักสูตรที่ใช้ตำร่าเล่มที่เสนอ

ขอตำแหน่งทางวิชาการด้วย

นิยามตำรา (ต่อ)

“ตำรา” อาจพัฒนาขึ้นจากเอกสารคำสอนจนถึงระดับที่**มีความสมบูรณ์ที่สุด** ซึ่งผู้อ่านอาจเป็นบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้เรียนในวิชานั้น แต่สามารถอ่านและทำความเข้าใจในสาระของตำรานั้นด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องเข้าศึกษาในวิชานั้น

ผลงานทางวิชาการที่เคยเสนอเป็นเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอนไปแล้ว จะ**นำมาเสนอเป็นตำราไม่ได้** เว้นแต่จะมีการพัฒนาจนเห็นได้ชัดว่าเป็นตำรา

รูปแบบตำรา

เป็นรูปเล่มที่ประกอบด้วยคำนำ สารบัญ เนื้อ
เรื่อง การอธิบายหรือการวิเคราะห์ การสรุป การอ้างอิง
บรรณานุกรม และดัชนีค้นคำ ทั้งนี้ควรมีการอ้างอิง
แหล่งข้อมูลที่ทันสมัยและครบถ้วนสมบูรณ์

การอธิบายสาระสำคัญมีความชัดเจน โดยอาจใช้
ข้อมูล แผนภาพ ตัวอย่าง หรือกรณีศึกษาประกอบจน
ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในสาระสำคัญนั้นได้โดย
เบ็ดเสร็จ

การเผยแพร่ตำรา

เผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการประเมินโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) ที่มาจากหลากหลายสถาบัน ดังนี้

๑. การเผยแพร่ด้วยวิธีการพิมพ์ **หรือ**

๒. การเผยแพร่โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เช่น การเผยแพร่ในรูปของซีดีรอม, **e-learning, online learning หรือ**

การเผยแพร่ตำรา (ต่อ)

๓. การเผยแพร่เป็น **e-book** โดยสำนักพิมพ์ ซึ่ง
เป็นที่ยอมรับ การเผยแพร่ดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นไป
อย่างกว้างขวางมากกว่าการใช้ในการเรียนการสอนวิชา
ต่าง ๆ ในหลักสูตรเท่านั้น จำนวนพิมพ์เป็นดัชนีหนึ่ง ที่
อาจแสดงการเผยแพร่อย่างกว้างขวางได้ แต่อาจใช้ดัชนี
อื่นวัดความกว้างขวางในการเผยแพร่ได้เช่นกัน ทั้งนี้ต้อง
ได้รับการตรวจสอบและรับรองการเผยแพร่จาก
คณะกรรมการของสถาบันอุดมศึกษา คณะหรือสถาบัน
ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น

การเผยแพร่ตำรา (ต่อ)

กรณีที่ได้มีการพิจารณาประเมินคุณภาพ
ของตำราแล้ว **ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด**
การนำตำรานั้นไป แก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติม
เนื้อหาในตำราเพื่อนำมาเสนอ **ขอ** กำหนด
ตำแหน่งทางวิชาการ ครั้งใหม่สามารถกระทำได้
แต่ให้ **มีการประเมินคุณภาพตำรา** ที่ได้รับการ
ปรับปรุงแก้ไขนั้นใหม่ **อีกครั้งหนึ่ง**

ลักษณะคุณภาพตำรา

ระดับดี

เป็นตำราที่มีเนื้อหาสาระทางวิชาการ

ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันสมัย มีแนวคิดและการ

นำเสนอที่ชัดเจนเป็นประโยชน์ต่อการเรียน

การสอนในระดับอุดมศึกษา

ลักษณะคุณภาพตำรา (ต่อ)

ระดับดีมาก

ใช้เกณฑ์เดียวกับระดับดีและต้อง

๑. มีการวิเคราะห์และเสนอความรู้หรือวิธีการที่ทันสมัยต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ
๒. มีการสอดแทรกความคิดริเริ่มและประสบการณ์หรือผลงานวิจัยของผู้เขียนที่เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน
๓. สามารถนำไปใช้อ้างอิงหรือนำไปปฏิบัติได้

ลักษณะคุณภาพตำรา (ต่อ)

ระดับดีเด่น

ใช้เกณฑ์เดียวกับระดับดีมากและต้อง

๑. มีลักษณะเป็นงานบุกเบิกทางวิชาการและมีการสังเคราะห์จนถึงระดับที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ (**Body of Knowledge**) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
๒. มีการกระตุ้นให้เกิดความคิดและค้นคว้าต่อเนือง
๓. เป็นที่เชื่อถือและยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในระดับชาติหรือนานาชาติ

นิยามหนังสือ

เป็นงานวิชาการที่เกิดจากการค้นคว้าศึกษาความรู้
เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างรอบด้านและลึกซึ้ง มีการ
วิเคราะห์ สังเคราะห์และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ
ประกอบด้วยมโนทัศน์หลักที่เป็นแกนกลางและมโน
ทัศน์ย่อยที่สัมพันธ์กัน มีความละเอียดลึกซึ้ง ใช้ภาษาที่
เป็นมาตรฐานทางวิชาการ ให้ทัศนะของผู้เขียนที่สร้าง
เสริมปัญญาความคิดและสร้างความแข็งแกร่งทาง
วิชาการให้แก่สาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

นียบามหนังสือ (ต่อ)

เนื้อหาของหนังสือ ไม่จำเป็นต้อง สอดคล้องหรือ
เป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรหรือของวิชาใดวิชา
หนึ่งในหลักสูตร และไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ประกอบ
การเรียนการสอน ในวิชาใดวิชาหนึ่ง

เนื้อหาสาระของหนังสือต้อง มีความทันสมัย เมื่อ
พิจารณาถึงวันที่ผู้ขอยื่นเสนอขอกำหนดตำแหน่งทาง
วิชาการ หากผลงานทางวิชาการที่เคยเสนอเป็น เอกสาร
ประกอบการสอนหรือเอกสารคำสอน ไปแล้ว จะนำมา
เสนอเป็นหนังสือไม่ได้

รูปแบบหนังสือ

เป็นรูปเล่มที่ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ
เนื้อเรื่อง การวิเคราะห์ การสรุป การอ้างอิง
บรรณานุกรม และดัชนีค้นคำ ที่ทันสมัยและ
ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยอาจมีข้อมูล แผนภาพ
ตัวอย่าง หรือกรณีศึกษาประกอบด้วยก็ได้ ตาม
รูปแบบอย่างไร้ใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

รูปแบบหนังสือ(ต่อ)

๑. เป็นงานที่นักวิชาการเขียนทั้งหมด
(authored book) คือเอกสารที่ผู้เขียน
เรียบเรียงขึ้นทั้งหมดอย่างมีเอกภาพ มี
รากฐานทางวิชาการที่มั่นคง และให้ทัศนะ
ของผู้เขียนที่สร้างเสริมปัญญา ความคิด
และสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ

รูปแบบหนังสือ(ต่อ)

๒. เป็นงานวิชาการบางบทหรือส่วนหนึ่งในหนังสือที่มีผู้เขียนหลายคน (**book chapter**) โดยจะต้องมีความเป็นเอกภาพของเนื้อหาวิชาการ ซึ่งผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจในสาระสำคัญนั้นได้โดยเบ็ดเสร็จในแต่ละบท และเป็นงานศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบ มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิทยาอันเป็นที่ยอมรับจนได้ข้อสรุปที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการหรือนำไปประยุกต์ใช้ได้

รูปแบบหนังสือ(ต่อ)

กรณีทีไ้ในแต่ละบทมีผู้เขียนหลายคน
จะต้องระบุบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนอย่าง
ชัดเจน

จำนวนบทที่จะนำมาแทนหนังสือ ๑
เล่ม ให้เป็นไปตามที่ ก.พ.อ. กำหนด

การเผยแพร่หนังสือ

เผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดย
ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการประเมิน
โดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ หรือ
สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer)
ที่มาจากหลากหลายสถาบัน ดังนี้

๑. การเผยแพร่ด้วยวิธีการพิมพ์

การเผยแพร่หนังสือ(ต่อ)

๒. การเผยแพร่โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาทิ
การเผยแพร่ในรูปแบบของซีดีรอม

๓. การเผยแพร่เป็น **e-book** โดย
สำนักพิมพ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับ

การเผยแพร่ดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นไป
อย่างกว้างขวางมากกว่าการใช้ในการเรียน
การสอนวิชาต่างๆ ในหลักสูตรเท่านั้น

การเผยแพร่หนังสือ(ต่อ)

จำนวนพิมพ์เป็นดัชนีหนึ่งที่อาจแสดงการเผยแพร่อย่างกว้างขวางได้ แต่อาจใช้ดัชนีอื่นวัดความกว้างขวางในการเผยแพร่ได้เช่นกัน กรณีที่ได้มีการพิจารณาประเมินคุณภาพของหนังสือแล้ว **ม่อยู่ในเกณฑ์ที่ ก.พ.อ.** กำหนด การนำหนังสือนั้นไปแก้ไขปรับปรุงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาในหนังสือเพื่อนำมาเสนอขอกำหนด ตำแหน่งทางวิชาการครั้งใหม่ สามารถ**กระทำ**ได้ แต่ให้**มีการประเมิน**คุณภาพหนังสือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขนั้น**ใหม่**อีกครั้งหนึ่ง

ลักษณะคุณภาพหนังสือ

ระดับดี

เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระทางวิชาการ

ถูกต้อง สมบูรณ์ และทันสมัย มีแนวคิดและ

การนำเสนอที่ชัดเจน เป็นประโยชน์ต่อวง

วิชาการ

ลักษณะคุณภาพหนังสือ (ต่อ)

ระดับดีมาก

ใช้เกณฑ์เดียวกับระดับดีและต้อง

๑. มีการวิเคราะห์และเสนอความรู้หรือวิธีการที่ทันสมัยต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ
๒. มีการสอดแทรกความคิดริเริ่มและประสบการณ์หรือผลงานวิจัยที่เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ
๓. สามารถนำไปใช้อ้างอิงหรือนำไปปฏิบัติได้

ลักษณะคุณภาพหนังสือ (ต่อ)

ระดับดีเด่น

ใช้เกณฑ์เดียวกับระดับดีมากและต้อง

๑. มีลักษณะเป็นงานบุกเบิกทางวิชาการและมีการสังเคราะห์จนถึงระดับที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ (**Body of Knowledge**) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
๒. มีการกระตุ้นให้เกิดความคิดและค้นคว้าต่อเนือง
๓. เป็นที่เชื่อถือและยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในระดับชาติหรือนานาชาติ

สรุปการเขียนตำรา หนังสือ

1. เริ่มต้นด้วยบทนำ จบด้วยบทสรุป
2. จำนวน 9-12 บท แบ่งเป็นหน่วยหรือตอนได้
3. **คำนำ**ตำราบรรยายวิชาที่ใช้ประโยชน์ หนังสือ
ระบุกลุ่มเป้าหมาย
4. แต่ละบทมีเนื้อหาหรือจำนวนหน้าใกล้เคียงกัน
5. การเรียงบทตามเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน
6. แต่ละบทมีเอกภาพ ตรงและครอบคลุมข้อบท

สรุปการเขียนตำรา หนังสือ

7. ก่อนขึ้นหัวข้อหลักแต่ละบทมีเกริ่นนำเนื้อหาบท
8. องค์ประกอบแต่ละหัวข้อมีเกริ่นนำ เนื้อหา สรุป
9. แต่ละหัวข้อมาเนื้อหามากพอและปริมาณพอกัน
10. มีความคงที่ ทั้งลีลาการเขียน รูปแบบการอ้างอิง
รูปแบบการเสนอ การกำหนดเลขข้อ ย่อหน้า ฯลฯ
11. การเรียงลำดับการเสนอเป็นระบบ เช่น เรียงปี

สรุปการเขียนตำรา หนังสือ

12. มีการอ้างอิงที่หลากหลาย รายละเอียดมากพอ
13. มีการสอดแทรกความคิดเชิงวิชาการและ
ประสบการณ์ของผู้เขียน หรือผลงานวิจัย
14. ท้ายบท มีสรุป ตำราควรมีเอกสารอ้างอิง และ
อาจมีคำถามทบทวน
15. ท้ายเล่มมีบรรณานุกรม ภาคผนวก ดัชนีคำค้น